

Cussegl da vischnaunca
40-2013/2016

Remplazzament dall'illuminaziun publica

Credit

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Il manteniment dall'infrastructura da basa communal vegn ord motivs finanzials magari negligius. Ton las vias communalas sco era la canalisaziun ston vegnir sanai en etappas sur plirs onns, quei muort l'actualitad, las finanzas ed il proceder. Corrispudentamein ei era in remplazzament dall'illuminaziun publica pli che necessaris. L'illuminaziun caschuna per discussiuns cura ch'ina cazzola arda buca, independentamein dil motiv ni cura che la glisch

dalla cazzola caschuna immissiuns ni reclamaziuns e disturba vischinas e vischins en lur sfera privata. Aschia sa la medema cazzola esser ina necessitad per la segirtad da traffic e dils pedunzs che survescha il medem mument als basegns dil quartier e che mulesta da l'otra vart il vischin pertuccau.

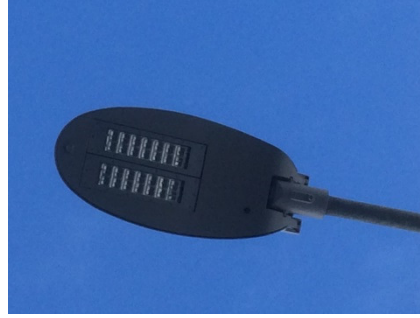
Ferton che singuls vitgs en Surselva discuoran d'introducir in'illuminaziun publica sefatschenta nossa vischnaunca davart il remplazzament da quella. La vischnaunca da Medel ha remplazzau ina part dall'illuminaziun, la vischnaunca da Tujetsch ha decidiu da remplazzar l'illuminaziun ed ha entschiet cun las lavurs, la vischnaunca da Schluein ha remplazzau igl onn 2015 l'entira illuminaziun, il marcau da Glion ha remplazzau en singuls quartiers l'illuminaziun e la vischnaunca fusiunada persequitescha in project per remplazzar quella. Era la vischnaunca da Lumnezia persequitescha in project per il remplazzament dall'illuminaziun publica sur igl entir intschess.

Tecnologia LED

Dapi 14 onns sefatschantan igl uffeci da baghegiar e la suprastonza communal da principi cun damondas davart l'illuminaziun publica. Era el parlament communal ei gia vegniu discutau davart novas tecnologias d'illuminaziun. En cumbinaziun cun projects per la sanaziun dallas vias ha la suprastonza communal adina puspei reponderau decisiuns da principi cun risguardar las novas tecnologias sin quei sector. Il svilup ei gronds ed acceleraus. Igl ei semussau ch'ei ha fatg senn da spitgar entochen che la situaziun dalla tecnologia ha saviu vegnir consolidada. Cunzun la nova tecnologia LED semida cuntinuadamein. In exempel ei la sanaziun dalla Via Sursilvana nua che la situaziun sepresentava cun caschun dil project aschia, ch'ei fuss ord raschuns tecnologicas sil sector dall'energia stau pli cunvegnet d'installar ina cazzola convenziunala. Entochen ch'il project ei staus en la fasa da realisaziun era la tecnologia sesviluppada aschi lunsch ch'igl ei stau ord raschuns tecnologicas e da cuosts pli cunvegnet d'installar ina cazzola LED.

Dil reminent setracta ei cheu d'in product grischun sviluppaus d'ina interpresa da Cuera. Primarmein aveva quell'interpresa sviluppaus in pilotadi che possibilitescha d'adattar la glich als basegns dallas uras e dil quartier. Ordlunder ei sedau la problematica d'anflar producents da cazzolas ch'eiin prompts d'installar il pilotadi en lur cazzola. Sin fundament da quella situaziun ha la medema fatschenta sviluppaus in'atgna cazzola, aschia che quell'interpresa sa metter a disposiziun oz ina cazzola favoreivla cun ina novissima tecnologia da pilotadi producida e montada per gronda part el cantun Grischun. Quella cazzola ei vegnida installada en nossa vischnaunca per l'emprema gada per liung dalla Via Sogn Gions. Il pilotadi sto aunc vegnir programaus. Anflar products indigens grischuns, svizzers ni silmeins europeics ei ina provocaziun. Aschia ei la satisfacziun d'anflar allura products che san schizun concorrenzar cun products internaziunals naturalmein enorma.

Illuminaziun nova alla Via Sogn Gions

Project

En connex cul provediment energetic, lingias e colligiazions ein la Repower e la vischnaunca colligiadadas cun contracts. Perquei ha la vischnaunca preparau il project per remplazzar l'illuminaziun publica ensemen cun la Repower resp. las interpresas precedentas. Il project risguarda l'illuminaziun publica sigl entir intschess dalla vischnaunca da Mustér cun tut ils uclauns. Ils pilasters existents ein vegni intercuretgs e vegnan buca remplazzai. Previu ei da remplazzar sulettamein las cazzolas. Aschinavon ch'igl ei necessari vegn ins a far singulas adattaziuns. Tenor las normas d'illuminaziun fuss ei necessari da reducir parzialmein la distanza denter las singulas cazzolas cunzun per liung dallas vias principalas/cantunalas. A caschun dalla sanaziun dalla Via Sursilvana ha la vischnaunca desistiu da risguardar quellas normas. Sulettamein per liung dils passapeis ein quellas normas vegnidas risguardadas. Il project preveda denton d'adattar ils singuls candelabers cun la nova tecnologia.

Dapi in tschuat onns spetga in project per in'illuminaziun dalla Via da Paders, la colligiazion denter Latis, Funs ed el contuorn da Caschuarz sin ina realisaziun. Per motivs da cuosts ei quei project adina puspei vegnius stuschaus. A vesta dils quartiers turistics ad Aletta e dalla purschida gastronomica el Vitg fa ei senn da procurar per in'illuminaziun attractiva denter il Vitg ed Aletta che lubescha da viandar era la sera sin quei tschancun. Perquei ch'ei basegna per quell'illuminaziun era lavurs da construcziun, duei quei project vegnir realisaus en cumbinaziun cun la sanaziun dalla Via Run.

Dallas cazzolas tschentadas ils davos onns duein quellas a Cuoz, Mumpé Tujetsch, Via Plauns, Clavianev, Disla e Faltscharidas vegnir remplazzadas. L'illuminaziun per liung dalla Via Sursilvana duei vegnir completada cun la tecnologia che lubescha da reducir la glich naven da mesanotg sin 50%.

El cass da Faltscharidas dess ei la pusseivladad da completar la cazzola cul pilotadi niev. La situaziun da cuosts (completaziun frs. 430.-- e cazzola nova frs. 714.--) e damondas da garanzia han motivau la suprastanza communal d'era remplazzar quellas cazzolas.

Igl onn 2014 ha la vischnaunca giu cuosts d'energia da frs. 33'783.56 per l'illuminaziun publica. Cun la tecnologia nova prevedan ins da reducir il consum d'energia annualmein per 80% sin frs. 9'009.--. Cun il respargn d'energia quantan ins, tenor etappaziun risguardond ils cuosts annuals da manteniment, da saver amortisar las investiziuns pil remplazzament dall'illuminaziun publica enteifer biebein diesch onns.

Il preventiv 2016 preveda la realisaziun d'ina emprema etappa. Il project duei tenor las resursas pusseivlas (finanzas, material e termins) vegnir realisaus durant ils proxims dus entochen quater onns.

Cuosts

<i>Liug</i>	<i>Summa en frs.</i>
Acletta	41'791.--
Segnas-Buretsch-Cuoz	59'932.--
Mumpé Tujetsch	13'557.--
Mumpé Medel	12'561.--
Disla	21'154.--
Clavaniev	15'171.--
Cavardiras	8'059.--
Faltscharidas	12'561.--
Mustér Vitg	217'903.--
UVV Furka - Sax	13'742.--
Pardomat-Madernal	<u>15'222.--</u>
Total	431'653.--

Ils cuosts pil project s'ecumponan sco suonda:

Offerta Repower incl. TPV	frs.	431'653.--
Nunpreviu	frs.	10'000.--
Atgnas prestaziun (menaschi tecnic)	frs.	17'000.--
Material (sablun e betun, schazetg)	frs.	<u>20'000.--</u>
Total	frs.	478'653.--

Motiv principal pil remplazzament

L'illuminaziun existenta ei vegnida els onns e pretenda da vegnir remplazzada. Ils davos onns eis ei adina puspei stau necessari da remplazzar cazzolas, perquei ch'ellas ein en ina talmein schliata situaziun ch'ina reparatura ei buca pli pusseivla. Cheutras san ins reducir massivamein il consum d'energia. La reducziun massiva dil consum d'energia pretenda cun risguard sin la vegliadetgna dils indrezs publics d'illuminaziun in remplazzament da quels.

Finanziaziun

Aschinavon ch'il remplazzament dallas cazzolas succeda sco project coordinau sur igl entir intschesch dalla vischnaunca, eis ei eventualmein pusseivel da recaltgar mudestas contribuziuns. Quella damonda ei denton aunc aviarta. Perquei succeda la damonda da credit sco credit brut per igl entir project.

Proposta

Sin fundament da sura consideraziuns

propo na

la suprastonza communalala al cussegl da vischnaunca:

- da conceder pil remplazzament dall'illuminaziun publica in credit da frs. 480'000.--;
- da suttametter il conclus davart la damonda da credit el senn digl art. 21, lit. c dalla constituziun communalala al referendum facultativ.

Suprastonza communalala Disentis/Mustér

Il president:

Francestg Cajoob

Il vicecanzlist:

Romeo Schmed

Disentis/Mustér, ils 29 da fevrer 2016